

Cvikov

Kraj: Liberecký

Správní obvod: Nový Bor

Nadmořská výška: 357 m n. m.

Počet obyvatel: 4 387

Adresa URL: www.cvikov.cz

Okres: Česká Lípa

GPS souřadnice: 50.777193N, 14.632919E

První pís. zmínka: 1352 (673 let)

PSČ: 471 54

Historie obce Cvikov

Cvikov jako osada byl založen ve 13. století v rozšířeném údolí po obou stranách Boberského potoka, první zmínka o Cvikovu pochází z roku 1352: v rejstříku popérského desátku "Registra decimarum papalium 77" je uváděn jako Czwykaia. Na město byl Cvikov povýšen roku 1391. Před rokem 1352 zde již byl farní kostel. Patřil k panství milštejnskému a poté k zákupskému. Ve 14. století to bylo obchod a řemesla soustřeďující městečko na obchodní cestě z Lípy do Žitavy. Roku 1346 se tu na ní uvádí kamenný most přes potok. Už v r. 1572 byla ve Cvikově škola. Roku 1634 město vyhořelo. Roku 1680 vypukla morová epidemie. V roce 1680 vypukla na panství rebelie sedláků. Do Cvikova se uchýlilo 1.200 vzbouřenců z 20 obcí. Na Zeleném vrchu se bránili dva dny přesile vojsk generála Piccolominiho. Místní obyvatelé se zúčastnili i vzpoury v r. 1775. Kostel sv. Alžběty má gotickorenesanční trojlodí. Byl přestavěn v letech 1553 - 1558 Benedetem Fervim ve stylu pozdní gotiky a počátku renesance. Znovu byl přestavěn v r. 1726. Věž byla postavena v letech 1578 - 1580 z pískovce Dutého kamene. Dnešní podobu získal kostel renovací v r. 1868. Na svorníku žebrové klenby je Berkovský znak. Roku 1728 byla vybudována Křížová cesta - Kalvárie (437 m.n.m.), nedávno obnovená se zasklenými reliéfními obrazy a sochami. Při pravidelných pašijových hrách zde účinkovalo až 600 herců a sjíždělo se zde na tisíce diváků. Město trpělo průtahy vojsk ve 30leté válce i r. 1778. Roku 1850 byla otevřena budova soudu a pozemských knih. Na přelomu 19. století je zaznamenán největší rozvoj města. Život města významně ovlivňovala Pražsko-Žitavská silnice, zřízená Vratislavem II. Nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím bylo tkalcovství. Pro tkalce zde byla i učňovská škola. Dále se zde zušlechťovalo sklo rytím a broušením. Při soutoku Svorského a Boberského potoka v ul. Martinovo údolí zřídil v r. 1834 Leopold Martin (odtud místní název) léčebné lázně s rašelinovými a sirnými koupelemi, vodní kúrou a parními lázněmi. Za 2. světové války se ve zdejší textilce vyráběly letecké padáky. V okolí působila odbojová skupina Waltro, jejíž čeští, němečtí i sovětské příslušníci se ukrývali mj. i v jeskyni u Drnovce. Ve městě se dochovala řada pěkných lidových staveb. Na hřbitově jsou náhrobky od sloupského sochaře J. Maxe. Místní část Drnovec je ves na jižním úpatí Zeleného vrchu, mezi Cvikovem a Kunraticemi. Roku 1391 uváděna jako Grina ves, též Agrina. Usuzuje se, že vznikla kolem staré a záhy zaniklé sklářské hutě. Byla zde kaple, dnes zbořená. Před 2. svět. válkou zde byla sklářská huť. V blízkosti se nachází lesní kaple, postavená uprostřed lesů na okraji útvaru Dutý kámen. Místní část Trávník je podhorská ves na východním úpatí Trávnického vrchu v Lužických horách. Podle starého názvu (r. 1391 jako Krazhart) se usuzuje na vznik osídlení v souvislosti se sklářskou hutí. Později zde převládalo tkalcovství. Je zde pozdně barokní kostel. V okolí je barokní kaple sv. Rodiny z 2. pol. 18. století. Jižně od obce je sloup se soškou P. Marie. V současnosti slouží obec Trávník k

rekreačním účelům.

Místní část Naděje je uprostřed lesů položená horská a především rekreační ves východně od Milštejna. Osídlení tu patrně vzniklo v souvislosti se zdejší sklářskou hutí, později s důlním podnikáním v okolí (těžilo se zde stříbro a železná ruda), jako ves se uvádí r. 1612. Její jméno vzniklo snad převzetím názvu místní sloje. Roku 1706 však vrchnost už nedala souhlas k pokračování těžby. Roku 1874 si bratři Israelové z Drážďan pronajali lom v masívu Milštejna a k němu postavili v Naději továrnu na opracování mlýnských kamenů - žernovů. Jižně při cestě do Trávníku stojí kaple z r. 1821, na oltáři pozdně barokní sousoší sv. Anny Samotřetí z 1. pol. 19. století. Severně 1 km je rekreační osada Hamr, kde na Hamerském potoce stávala původně stoupa na drcení v okolí těžené rudy, která se potom dopravovala do blízkých tavíren. Později tu byl mlýn a pila (r. 1754). V roce 1938 zde byla postavena přehrada Naděje pro pohon pily v osadě Hamr.

Místní část Lindava je přípotoční ves v údolí Svitávky, táhnoucí se od ústí Boberského potoka (zprava) k jihu, kde na ni navazuje místní část Svitava severně od vrchu Ortel. První zmínka o Lindavě pochází z r. 1391, náležela k milštejnskému panství Berků z Dubé. V dubnu 1577 cestoval přes Lindavu císař Rudolf II., když vedlejšími cestami unikal před morem z Prahy do Žitavy. Roku 1757 zde Rakušané napadli ustupující Prusy, r. 1813 se v okolí strhly šarvátky rakouských husarů s Napoleonovými polskými hulány. Zemědělství na přilehlých odlesněných svazích bylo záhy doplňováno výrobou: kdysi tu na potoku stával hamr na železnou rudu, patrně těženou v okolí, koncem 18. století tu bylo 29 bělidel příze a plátna, pozdější textilní továrny a další provozy. V letech 1756 - 1760 zde byla vybudována zrcadlárna, po Sloupu druhá v kraji. V letech 1699 - 1702 byl na místě starého dřevěného kostelíka postaven barokní kostel sv. Petra a Pavla, původně dřevěná věž byla v r. 1859 nahrazena dnešní kamennou, současná pseudobarokní úprava je z r. 1915, uvnitř barokní kamenná křtitelnice z počátku 18. stol. Lindava si zachovala mnoho původních roubených staveb vesnického rázu, např. patrový dům čp. 210 s mansardovou střechou, nověji upravený, na klasicistně zdobeném portálu je letopočet 1804. V současnost je zde největším závodem světově proslulá sklárna Ajeto.

Místní část Svitava je přípotoční ves v údolí Svitávky jižně od Lužických hor. Širší zemědělsky využívané svahy tu přecházejí do sevřenějšího zalesněného údolí. Osada se poprvé připomíná k r. 1525. Stával zde hamr na železnou rudu, později přeměněný na mlýn. Roku 1639 byl v obci krečam (krajové označení pro rychtu či fojtství). Narodil se tu hudebník Josef Strobach (1731 - 1794), kapelník v Praze a přítel Mozartův. Byl jedním z početného muzikantského rodu Strobachů v kraji. V obci byla v r. 1725 postavena kaple Nanebevst. P. Marie. Západně v zalesněném sedle mezi Slavičkem a Šišákem je Záhořinská kaple (podle nejbližší osady Záhořín) sv. Františka Seraf., postavená r. 1740 místo dřívějšího barokního sloupu. Ve Svitavě a v jejím okolí jsou proslulé pískovcové jeskyně, využívané jako přírodní sklady ovoce a zeleniny.

